

TAMPEREEN YLIOPISTO
TAMPEREEN ALUEEN IHMISTIEDEIDEN
EETTINEN TOIMIKUNTA

Kokouspöytäkirja

Kokousaika ma 23.1.2017 klo 10.00-12.15

Kokouspaikka: Kahveri, Pääatalo

Läsnä:

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen sekä edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastaminen: todettiin ja tarkastettiin.
2. Toimikunnan jäsenten esittäytyminen: jäsenet esittäytyivät.
3. Toimikunnan toiminnan periaatteet/puheenjohtaja Kirsti Uusi-Rasi: toimikunnan puheenjohtaja kertoi toimikunnan toiminnasta.
4. Toimikunnan työskentelyyn liittyvät keskeiset säädökset ja ohjeet (erittäin lyhyesti) toimikunnan sihteeri Heikki Eilo: todettiin
5. Toimikunnan työjärjestyksen hyväksyminen toimikunnan toimikauden ajaksi: hyväksyttiin.
6. Toimikunnan toimintakertomuksen (vuosi 2016) hyväksyminen/alueelliset toimikunnat toimittavat Tutkimuseettiselle neuvottelukunnalle toimintakertomuksen tammikuun 2017 aikana: toimintakertomus hyväksyttiin.
7. Toimikunnan varapuheenjohtajan valinta toimikauden ajaksi: toimikunnan varapuheenjohtajaksi valittiin professori Leila Haaparanta.
8. Lausuntopyyntö 1/2017: ”Patients’ experiences of quality in GP appointments in Finnish primary health care”/potilaan kokemuksia yleislääkärin vastaanoton laadusta suomalaisessa perusterveydenhuollossa: pärjäämisen tunne ja hoidon saatavuus” (tohtoriopiskelija Elina Tolvanen, terveystieteet, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta):

Toimikunnan lausunto: Toimikunta on käsitellyt lausuntopyyntönne kokouksessaan 23.1.2017. Toimikunta pyytää huomioimaan ja tarkistamaan seuraavat seikat:

- Tiedotteessa sekä suostumus-lomakkeessa tutkimuksen nimi poikkeaa varsinaisesta tutkimuksen nimestä (tiedotteessa ja suostumus-lomakkeessa todetaan ”potilaan kokemuksia laadusta yleislääkärin vastaanotolla suomalaisessa perusterveydenhuollossa: pärjäämisen tunne ja hoidon saatavuus”). Selkeyden vuoksi tulisi muotoilla varsinaisen nimikkeen mukaisesti.
- Tiedote-lomakkeessa tulisi määritellä se, että tutkimukseen osallistumatta jättäminen ei vaikuta hoidon laatuun.
- Teemahaastattelu mainitaan siis kuuluvaksi kolmanteen osatutkimukseen, mutta siitä ei ole tiedotteessa mainintaa. Tulisiko selvyyden vuoksi tehdä tiedotteet kaikista osatutkimuksista?
- Suostumus-lomakkeessa olisi hyvä muotoilla suostumus muotoon ”pyydämme suostumustanne” määritelmän ”minua on pyydetty osallistumaan ...” sijasta.
- Toimikunta pyytää selvityksen siitä, missä haastattelu tehdään (terveyskeskuksen aulassa vai erillisessä huoneessa tms.?).
- Aineistonhallintasuunnitelmassa tulisi määritellä se, miten kauan ja missä haastattelunauhoitteet säilytetään.
- Kohdassa 3 ”arvio tutkimuksen eettisyydestä” todetaan noudatettavan ns. HTK-ohjetta (2012). Kuitenkin eettistä arviota koskeva teksti liittyy eettistä ennakoarviointia koskeviin periaatteisiin. Nämä erot tulisi selkiyttää.

Selonteko edellä mainituista pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille toimikunnan puheenjohtajan, esittelijän ja sihteerin tarkistusta varten (heikki.eilo@uta.fi).

9. Lausuntopyyntö 2/2017: ”Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön sähköisen ja terveystieteiden ja sitä seuraavien interventioiden yhteys opiskelijoiden opintojen suorittamiseen, opiskeluterveydenhuollon käyttösyihin ja palvelukäyttöön” (tohtoriopiskelija Noora Seilo, terveystieteet, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta):

Toimikunnan lausunto: Toimikunta on käsitellyt lausuntopyyntönne kokouksessaan 23.1.2017. Toimikunta pyytää huomioimaan ja tarkistamaan seuraavat seikat:

- Tarkennus tutkimuksen aloittamisen aikatauluun. Ilmeisesti tutkimus aloitetaan vasta eettisen toimikunnan lausunnon jälkeen?
- Rekisteriselosteen kohdassa 9 todetaan, että tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa ja kohdassa 10 todennäköisesti rasti viittaa siihen, että tutkimusaineisto säilytetään tunnistetiedoin Tietoarkistoon. Selonteko edellä mainitusta pyydetään, koska tieto on ristiriitainen.
- Edellä mainittuun liittyen aineistohallinta-kohdassa tulisi mainita tutkijan hallussa olevien tunnisteellisten tietojen hävittämisestä.
- Lausuntopyyntöä käytetään termiä ”tutkimusryhmä”. Sanan tilalle tulisi vaihtaa termi ”tutkittavat” tai ”tutkimukseen osallistuvat”.

Selonteko edellä mainituista pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille toimikunnan puheenjohtajan, esittelijän ja sihteerin tarkistusta varten (heikki.eilo@uta.fi).

10. Lausuntopyyntö 3/2017: ”Terveysneuvonnan vaikuttavuus perheiden näkökulmasta” (professori Leena Koivusilta, terveystieteet, Seinäjoen yliopistokeskus, Tay, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta)

Toimikunnan lausunto: Toimikunta on käsitellyt lausuntopyyntönne kokouksessaan 23.1.2017. Toimikunta pyytää huomioimaan ja tarkistamaan seuraavat seikat:

- Eettinen arviointiosuus tulisi olla hieman syvällisempi ja perustellumpi. Arvioissa tulisi esittää perustelut siitä, miksi osallistujien rekrytointiin, aineiston tuottamiseen ja tulosten käsittelyyn sekä säilyttämiseen kuuluvat kysymykset ovat eettisesti perusteltuja.
- Tiedotteeseen tulisi merkitä tutkimuksen nimi ja tiedotetta tulisi selkiyttää kieliasultaan. Tiedotteessa tulisi mainita tutkimuksen vapaaehtoisuus ja että tutkimukseen osallistumatta jättäminen ei vaikuta päiväkotilasten hoitoon.
- Tiedotteessa tulisi myös todeta, että tiedot talletetaan niin, ettei henkilöitä tunnisteta.
- Tutkimukseen osallistuvien rekrytointiprosessia tulisi yksinkertaistaa. Tarvitaanko näin moniportaista ketjua? Toimikunnan mielestä tulisi pohtia jotakin muuta keinoa, jolla samalla anonyymisyys taataan.

- Tutkimuksen kieliasuun tulisi kiinnittää huomiota ja samalla eräisiin termeihin, kuten perherakenne.
- Tutkimukseen on liitetty rekisteriseloste, joka ei ole kuitenkaan tieteellisen tutkimuksen rekisteriseloste. Rekisteriseloste pyydetään korjaamaan ja täyttämään tieteellisen tutkimuksen rekisteriseloste.
- Aineistonhallintasuunnitelmassa on mainittu tarkka aineiston säilyttämisaika (säilytys päättyy 31.12.2018). Mihin edellä mainittu perustuu?
- Tuloksista tiedottaminen jää myös hieman epäselväksi. Miten tutkittavat saavat niistä tietoa?

Selonteko edellä mainituista pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille toimikunnan puheenjohtajan, esittelijän ja sihteerin tarkistusta varten (heikki.eilo@uta.fi).

11. Lausuntopyyntö 4/2017: ”Nuorten terveystapaustutkimus – TUPAKKALAIN, ALKOHOLILAIN JA ARPAJAISLAIN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI” (professori Arja Rimpelä, kansanterveys/terveystieteet, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta)

Toimikunnan lausunto: Toimikunta on käsitellyt lausuntopyyntönne kokouksessaan 23.1.2017. Toimikunta pyytää pienen selonteon seuraavista seikoista:

- Tietosuojan osalta pyydetään hieman tarkempi selitys suojauksesta ja erityissuojauksesta.
- Kuka pääsee näkemään ja käsittelemään tiedot?
- Lausuntopyynnön mukaan tutkimusdatasta vastaa osa-aikainen tutkimusapulainen. Ovatko vastuunäkökohdat selvät? Olisiko tarkoituksenmukaisempaa, että joku muu vastaisi tutkimusdatasta?
- Lisäksi toimikunta pyytää, että jatkossa kuvattaisiin sitä, miten kyselylomake on muuttunut aiempaan kyselyyn verrattuna.

Selonteko edellä mainituista pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille toimikunnan puheenjohtajan, esittelijän ja sihteerin tarkistusta varten (heikki.eilo@uta.fi).